

karren in de verhuur, waarvan 20 in de vaste verhuur bij Hoornse straathandelaren. Voor een lichte kar werd 60 cent per week betaald, voor een zware kar 80 cent en voor een kar met trekstokken voor een hond een gulden per week.

Tijdens de oorlog beschikte de smederij over een behoorlijke ijzertoewijzing omdat vlak voor de oorlog veel werk verricht was aan de Grote Kerk (Kerkplein).

De ijzertoewijzing werd namelijk gedaan op grond van het gebruik van het jaar voor de oorlog. Piet en Kees weigerden naar Duitsland te gaan: Piet kreeg tenslotte een vrijstelling op grond van onmisbaarheid, maar Kees heeft van 1942 tot 1945 op een werf in Bremen gewerkt.

Toen de bezetter de smederij wilde vorderen om de paarden van het leger te beslaan, verwezen vader en zoon Piet de Duitsers door naar een leegstaand pakhuis op de Vale Hen, op de plaats waar tegenwoordig het benzinstation gelegen is.

Opdrachten

In de eerste jaren werden veel paarden beslagen en paardehoeven gemaakt (tot 1945 toen een reizend hoefsmid dit werk overnam), karren gerepareerd en kachels gerepareerd en geplaatst. De kachelpijpen werden gemaakt uit een gepolijste plaat (nu niet meer te krijgen), die zwart werd gebrand en gepoetst. Het authentieke gereedschap om kachelpijpen te maken is nog aanwezig. Op een handkar, later op de bakfiets en nog later met een busje, werden de kachels van huis gehaald en teruggebracht.

Later kwam er veel werk van de gemeente, zoals het plaatsen van hekken rond sportvelden en scholen en het repareren van stadsklokken. Veel Hoornse torens zijn door de firma Visser van een haantje voorzien: die van de Oosterkerk, de Hoofdtoren, de Grote Kerk, het voormalige stadhuis. Belangrijke klanten waren ook de vissers van de Hoornse vloot.

Nu heeft de smederij volop werk van de botterwerf van Droste. Het beslaan van zwaarden, roer enz. vraagt veel vakmanschap. Behalve schepen worden ook panden gerestaureerd: de smid kan de muurankers, hekken e.d. herstellen.

De firma heeft ook jaren voor de spoorwegen gewerkt. Bij nacht en ontij rukten de gebroeders met lasapparatuur uit om kappotte wissels of spoorbomen te repareren. De gebroeders Visser voeren alleen werk uit van goede kwaliteit. Als een opdrachtgever zich niet wil schikken naar de verlangens van de smid, bijvoorbeeld wat betreft de dikte van het plaatwerk, dan voert hij de opdracht niet uit, hoe winstgevend die ook moge zijn. Dat de smederij bekend stond (en staat) om het degelijke vakwerk blijkt uit een jaren geleden gekregen

opdracht een loopbrug te maken voor de sluizen van IJmuiden; ook de reparatie aan de brug zijn door de firma Visser uitgevoerd. De opdrachtgevers bestaan de laatste jaren vooral uit particulieren: de firma Visser is de laatste burgersmederij van de dertien smederijen, die de stad rijk is, geweest. Al 62 jaar is er zo veel werk, dat met zoveel plezier gedaan wordt, dat nooit gedacht is aan een vrije zaterdag of vakantie.

Het Oude Ambacht

Behalve de al eerder genoemde werkzaamheden als kachelpijpen maken, paarden beslaan, kon men stomplassen, wat inhoudt dat materialen aan elkaar worden gelast door verhitting, zonder toevoeging van een ander materiaal. De ijzersoort, waarmee dat gebeurde bestaat niet meer.

In de vloer van de werkplaats bevinden zich twee gaten, die herinneren aan het zetten van ijzeren banden rond houten wielen. De banden werden wat kleiner gemaakt, verhit, heet rond het hout gelegd en daarna snel afgekoeld, zodat de ijzeren band zich aan het hout klemde. De band kon er dan nooit aflopen.

Men repareerde kachels en besmeerde ze, dat is het aanbrengen van een vuurvaste mantel in de kachel. Het materiaal hiervoor is haast niet meer te krijgen. Steenhouwers, wegwerkers en andere ambachtslieden brachten en brengen hun beitels, soms kisten vol, om weer scherp te laten smeden. Door een speciaal procédé bij het koelen worden zij gehard.

Het harden van beitels en hamers is volgens de heren een "kunstje apart", waarvoor je haast nergens meer terecht kunt.

Op de woensdagmarkten in Hoorn kunnen we een aantal lieden in bonte kleding oude ambachten zien uitoefenen: heel nostalgisch, trekpleisters voor de toeristen, de middenstand vaart er wel bij.

Waarom is er zo weinig belangstelling voor het in stand houden van een LEVEND oud ambacht?

W.J.C. Boer

(Met veel dank aan de heer Phlip Visser, Zwolle.)

